

Warszawa, dnia 11 grudnia 2017 r.

Opinia do ustawy
o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora
finansowego do wyłudzeń skarbowych

(druk nr 667)

I. Cel i przedmiot ustawy

Jak wskazuje uzasadnienie projektu ustawy jej celem jest wprowadzenie nowych unormowań, które mają przeciwdziałać wykorzystywaniu sektora finansowego (banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych) do wyłudzeń skarbowych, w tym przede wszystkim przeciwdziałać wyłudzeniom w podatku od towarów i usług (podatku VAT).

Ustawa przewiduje w szczególności:

- 1) automatyczne ustalanie w systemie teleinformatycznym izby rozliczeniowej w rozumieniu art. 67 Prawa bankowego¹ (tzw. systemie STIR), na podstawie danych z banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK-ów) oraz danych przekazanych z Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników (CRP – KEP), wskaźnika ryzyka wykorzystywania banków i SKOK-ów do popełniania wyłudzeń skarbowych oraz przestępstw z nimi związanych,
- 2) dokonywanie przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) analizy ryzyka wykorzystywania banków i SKOK-ów do popełniania wyłudzeń skarbowych oraz przestępstw z nimi związanych (np. wystawianie pustych faktur), m.in. na podstawie danych o rachunkach podmiotów kwalifikowanych (osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, osób fizycznych będących przedsiębiorcami lub prowadzących działalność na własny rachunek) oraz

1) Izba rozliczeniowa w rozumieniu opiniowanej ustawy to aktualnie Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. z siedzibą w Warszawie, której akcjonariuszami są banki, Związek Banków Polskich oraz Narodowy Bank Polski.

o transakcjach między podmiotami kwalifikowanymi, a także na podstawie wskaźnika ryzyka ustalonego przez izbę rozliczeniową,

- 3) nałożenie na banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe obowiązku przekazywania do STIR danych, o których mowa w pkt 2, w tym stanowiących odpowiednio tajemnicę bankową lub tajemnicę zawodową SKOK w celu ustalania wskaźnika ryzyka,
- 4) zapewnienie izbie rozliczeniowej stałego, automatycznego dostępu do danych z CRP – KEP, w tym znajdujących się w CRP – KEP danych z Krajowego Rejestru Sądowego i Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, w celu ustalania wskaźnika ryzyka,
- 5) przekazywanie przez izbę rozliczeniową informacji o wskaźniku ryzyka Szefowi KAS, a także bankom i SKOK-om w celu realizacji określonych obowiązków m. in. wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- 6) uprawnienie Szefa KAS do uzyskania w trybie wnioskowym, za pośrednictwem STIR, dodatkowych informacji od banków i SKOK-ów związanych z wykonywaną analizą ryzyka,
- 7) przyznanie Szefowi KAS kompetencji do blokowania rachunków podatników (podmiotów kwalifikowanych), gdy z analizy ryzyka wynika, że rachunek może być wykorzystywany do celu mającego związek z wyłudzeniem skarbowym,
- 8) wprowadzenie nowej przesłanki niedokonania rejestracji (lub wykreślenia z urzędu) podmiotu jako podatnika VAT, gdy z posiadanych przez aparat skarbowy informacji wynika, że może on wykorzystywać system bankowy lub SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi,
- 9) określenie:
 - a) zakresu danych przekazywanych przez banki i SKOK-i,
 - b) zasad kontroli wypełniania obowiązków przez banki i SKOK-i oraz izbę rozliczeniową (kontrolę sprawuje Szef Krajowej Administracji Skarbowej przez odpowiednie stosowanie przepisów o kontroli celno-skarbowej),
 - c) terminów przesyłania danych do systemu teleinformatycznego izby rozliczeniowej,
- 10) prowadzenie, udostępnianie w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Finansów, wykazów podmiotów niezarejestrowanych pomimo złożonego wniosku jako podatnicy

VAT, wykreślonych z rejestru z urzędu bez konieczności zawiadomienia lub przywróconych jako podatnicy VAT.

Zasadniczy termin wejścia w życie ustawy został określony na 14 dni od dnia ogłoszenia. W terminie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia ma wejść w życie część zmian w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej, dotycząca zasad przejścia do służby w Służbie Celno-Skarbowej funkcjonariuszy innych służb. W terminie czterech miesięcy od dnia ogłoszenia mają wejść w życie przepisy dotyczące blokady rachunków podmiotów kwalifikowanych (odpowiednie zmiany w Ordynacji podatkowej, Prawie bankowym i ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Prawa upadłościowego i ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 52. posiedzeniu w dniu 24 listopada 2017 r. w oparciu o przedłożenie rządowe.

Projekt stanowił przedmiot prac sejmowej Komisji Finansów Publicznych. Komisja wprowadziła do projektu poprawki, które mieściły się w meritum przedłożenia rządowego. Poprawki komisji m. in. przesunęły termin wejścia w życie przepisów dotyczących blokady rachunków podmiotów kwalifikowanych.

W trakcie drugiego czytania (na posiedzeniu Sejmu) zgłoszono dwie dodatkowe poprawki. Poprawki te zostały odrzucone przez sejm w trzecim czytaniu.

Ustawa została przyjęta w brzmieniu przedłożenia rządowego ze zmianami wynikającymi z poprawek komisji.

Ustawa została przekazana do Senatu w dniu 29 listopada 2017 r.

III. Uwagi szczegółowe

1) tytuł ustawy, tytuł działu IIIB Ordynacji podatkowej.

Zgodnie z tytułem ustawy (ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych) przedmiotem ustawy jest

wprowadzenie przepisów dotyczących całego sektora finansowego²⁾. Tymczasem z treści ustawy wynika, że obejmuje ona jedynie część tego sektora, czyli sektor bankowy i SKOK-i. Przepisy ustawy (jej konkretne artykuły) stanowią o „wykorzystywaniu działalności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi”.

Zgodnie z Zasadami techniki prawodawczej tytuł ustawy powinien adekwatnie informować o jej treści. W obecnym brzmieniu tytuł opiniowanej ustawy sugeruje szerszy niż w rzeczywistości zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy.

Podobną uwagą należy objąć też tytuł nowego działu IIIB Ordynacji podatkowej „Przeciwdziałanie wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych”.

Propozycja poprawek:

- w tytule ustawy wyrazy „sektora finansowego” zastępuje się wyrazami „działalności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych”;
- w art. 4 w pkt 3, w tytule działu IIIB wyrazy „sektora finansowego” zastępuje się wyrazami „działalności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych”;

2) tytuł ustawy, tytuł działu IIIB Ordynacji podatkowej, kolejne przepisy ustawy.

Zarówno tytuł ustawy jak i tytuł działu IIIB Ordynacji podatkowej informuje o wykorzystywaniu sektora finansowego (banków i SKOK-ów) do wyłudzeń skarbowych (czyli przestępstw wskazanych w art. 119zg pkt 9).

Kolejne szczegółowe przepisy (art. 119zg pkt 8 i art. 119zn § 1 Ordynacji podatkowej, art. 96 ustawy VAT, art.2 ust. 1 pkt 12a i art. 14 ust. 1 ustawy o KAS, art. 24 przepisów przejściowych) stanowią o wykorzystywaniu działalności banków i SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi.

Jedne z przepisów ustawy (art. 119zv § 1 Ordynacji podatkowej) wskazuje na wykorzystywanie działalności o banków i SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi lub do czynności zmierzających do wyłudzenia skarbowego.

²⁾ Zgodnie z jedyną legalną definicją sektora finansowego (ustawa z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego) sektor finansowy tworzą co najmniej jeden podmiot z sektora bankowego, sektora ubezpieczeniowego lub sektora usług inwestycyjnych.

Biorąc pod uwagę, że racjonalny ustawodawca do oznaczenia jednakowych pojęć używa jednakowych określeń (zob. § 10 Zasad techniki prawodawczej) należy postulować ujednolicenie przepisów, w kierunku wskazanym przez projektodawców nowych rozwiązań.

3) art. 3 pkt 2 noweli, art. 15 ust. 5 o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.

Zgodnie z powyższym przepisem CRP KEP przekazuje automatycznie do STIR poza „własnymi” danymi także – przetwarzane przez CRP KEP – dane z Krajowego Rejestru Sądowego i Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, a także dane z wykazów, o których mowa w art. 96b ust. 1 ustawy VAT. Te ostatnie dane to dane z wykazów niezarejestrowanych, pomimo złożonego wniosku o zarejestrowanie, podatników VAT oraz podatników wykreślonych z rejestru VAT bez konieczności zawiadomienia, a także dane z wykazu podatników których rejestracja została przywrócona. Wykazy te prowadzi, w postaci elektronicznej, Szef KAS i udostępni je w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Żaden z ustawowych przepisów nie stanowi jednak, że dane te są przekazywane do CRP KEP (są w posiadaniu CRP KEP). Stąd pytanie w jaki sposób CRP KEP przekaże do STIR stosowne wykazy, skoro zgodnie z przepisami nie przetwarza takich danych.

4) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zg pkt 4 lit. a i b Ordynacji podatkowej.

Zgodnie z ustawą podmiotem kwalifikowanym (czyli podmiotem którego dane będą przetwarzane i na którego zostaną nałożone nowe obowiązki, np. konieczność poddania się blokadzie rachunku bankowego) jest osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także osoba fizyczna, która nie jest przedsiębiorcą, ale prowadzi działalność zarobkową na własny rachunek (nowododawany art. 119zg pkt 4 lit. a i b).

Wątpliwość, co do dostatecznej określoności przepisów, może budzić nieostre sformułowanie prowadzenia działalności zarobkowej na własny rachunek, która nie jest jednocześnie działalnością gospodarczą.

Zwraca uwagę, że Ordynacja podatkowa formułuje (już obecnie) własną definicję działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 3 pkt 9 ilekroć w Ordynacji jest mowa

o działalności gospodarczej rozumie się przez to każdą działalność zarobkową w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, w tym wykonywanie wolnego zawodu, a także każdą inną działalność zarobkową wykonywaną we własnym imieniu i na własny lub cudzy rachunek, nawet gdy inne ustawy nie zaliczają tej działalności do działalności gospodarczej lub osoby wykonującej taką działalność - do przedsiębiorców.

Powyższa, obowiązująca definicja, choć również zawiera zwroty nieostre, to w praktyce jej stosowania, powinna już zostać dostatecznie „rozpoznana” przez adresatów przepisów. Stąd, tym bardziej budzi wątpliwość zaprojektowanie przez ustawodawcę nowej „definicji” opisywanej działalności – jedynie na potrzeby działu IIIB Ordynacji podatkowej. Osoby, o których mowa w art. 119zg pkt 4 lit. a i b, to osoby prowadzące działalność gospodarczą w rozumieniu art. 3 pkt 9 Ordynacji podatkowej. Stąd właściwym, także z techniczno-legislacyjnego punktu widzenia, może być zaprojektowanie definicji podmiotu kwalifikowanego, w oparciu o już obowiązujący art. 3 pkt 9 Ordynacji.

Propozycja poprawki:

– w art. 4 w pkt 3:

a) w art. 119zg w pkt 4:

– lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą,”

– skreśla się lit. b,

b) w art. 119zm w § 1 w pkt 2,

c) w art. 119zo w § 2 w pkt 1,

d) w art. 119zr w § 1 w pkt 4 w lit. a

–skreśla się wyrazy „, o której mowa w art. 119zg pkt 4 lit. b”;

5) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zg pkt 5 i art. 119zp § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej.

Zgodnie z art. 119zg pkt 5 rachunek podmiotu kwalifikowanego to rachunek rozliczeniowy podmiotu kwalifikowanego, czyli prowadzony przez bank rachunek, który może być prowadzony wyłącznie dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną oraz osób fizycznych prowadzących działalność zarobkową. Rachunek podmiotu kwalifikowanego to również prowadzony przez SKOK rachunek członka SKOK będącego podmiotem kwalifikowanym.

Wykładnia powyższego przepisu prowadzi do wniosku, że STIR-em nie zostanie objętych: (1) część rachunków bankowych wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej (2) oraz że może nim zostać objętych część rachunków w SKOK-ach niewykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej. Należy zadać pytanie, czy taki „efekt” nowych rozwiązań był intencją projektodawców przepisów.

Po pierwsze, wskazanie przez ustawodawcę do objęcia przepisami opiniowanej ustawy jedynie rachunków rozliczeniowych jako rachunków bankowych przedsiębiorców oznacza, że nie wszystkie rachunki bankowe, wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej, znajdują się w systemie STIR.

Rachunek rozliczeniowy w banku może być prowadzony jedynie dla osoby prawnej, jednostki organizacyjnych nieposiadającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną oraz osoby fizycznej prowadzącej działalność zarobkową na własny rachunek, w tym dla przedsiębiorcy (art. 49 ust. 2 Prawa bankowego). Jednak żaden powszechnie obowiązujący przepis nie nakazuje wprost, aby przedsiębiorca dokonywał rozliczeń za pomocą rachunku rozliczeniowego. Nie można więc wykluczyć sytuacji, w której rozliczenia pomiędzy przedsiębiorcami nastąpią z innego rachunku niż rachunek rozliczeniowy. Zwraca uwagę, że katalog rodzajów rachunków bankowych z art. 49 Prawa bankowego jest katalogiem otwartym. I tak np. można przyjąć, że przedsiębiorca – osoba fizyczna będzie dokonywać rozliczeń z kontrahentami za pomocą rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, który to rachunek nie będzie objęty wszystkimi obowiązkami związanymi ze STIR.

Po drugie, jedną z możliwych interpretacji art. 119zg pkt 5 jest interpretacja, zgodnie z którą wszystkimi przepisami dotyczącymi STIR zostaną objęte wszystkie rachunki w SKOK-ach należące do przedsiębiorcy – także te których przedsiębiorca nie wykorzystuje do prowadzenia działalności gospodarczej.

Przepisy ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych nie rozróżniają rodzajów rachunków. Stąd rachunek w SKOK podmiotu kwalifikowanego może być zarówno rachunkiem wykorzystywanym do prowadzenia działalności gospodarczej, jak i jego rachunkiem „osobistym”. Aby uniknąć takiej interpretacji (o ile uznać, że nie jest ona zakładanym celem projektodawców), to rozważyć można posłużenie się konstrukcją przyjętą przez ustawodawcę w przepisach dotyczących podzielonej płatności w podatku VAT (ustawa z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych

innych ustaw). Na gruncie tych przepisów rachunek przedsiębiorcy w SKOK-ach określany jest „funkcjonalnie” – jako rachunek otwarty w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą.

W kontekście tej ostatniej uwagi należy też wskazać na niebezpieczeństwo niejednoznacznej interpretacji art. 119zp § 1 pkt 3, który stanowi o „rachunkach członków spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, niebędących rachunkami podmiotów kwalifikowanych”. Czy będą to rachunki innych podmiotów niż podmioty kwalifikowane (innych niż przedsiębiorcy), czy też rachunki „osobiste” przedsiębiorców – niewykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej.

6) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zi § 2 i 7 Ordynacji podatkowej.

Izba rozliczeniowa może zlecać wykonanie czynności związanych z technicznym utrzymaniem STIR zewnętrznemu przedsiębiorcy. Opiniowana ustawa przewiduje szereg szczególnych rozwiązań mających na celu zapewnienie, w takiej sytuacji, odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa systemu i zachowania tajemnicy prawnie chronionej.

Przepis art. 119zi § 2 stanowi, że stosowna umowa może być zawarta po zasięgnięciu opinii Szefa KAS.

Przepis art. 119zi § 7 zakłada z kolei, że Szef KAS nakazuje izbie rozliczeniowej niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do zmiany lub rozwiązania umowy, jeżeli wykonanie umowy zagraża bezpiecznemu lub prawidłowemu wykonywaniu obowiązków nałożonych ustawą na izbę.

Sekwencja działań zakładanych przez powyższe przepisy budzi wątpliwości.

Szef KAS będzie najpierw opiniował projekt umowy. Opinia Szefa KAS, jako taka nie jest wiążąca dla Izby stąd, pomimo negatywnej opinii Szefa KAS izba rozliczeniowa może zawrzeć umowę. Następnie Szef KAS może „nakazać” izbie podjęcie działań zmierzających do rozwiązania umowy. Izba nie będzie jednak mogła rozwiązać umowy (pomimo stosownego nakazu Szefa KAS) bez zgody przedsiębiorcy (drugiej strony umowy). Co więcej pomimo nakazu działania w celu rozwiązania umowy, brak jakiegokolwiek reakcji izby na taki nakaz, nie będzie obwarowany żadną sankcją.

Wydaje się, że Szef KAS, jeśli widzi określone zagrożenia co do bezpieczeństwa systemu i ujawnienia algorytmów już na etapie projektu umowy powinien wiąząco

przeciwdziałać przyjęciu niepożądanych przepisów. Właściwym może być na przykład wprowadzenie konstrukcji, w której Szef KAS może odmówić wyrażenia zgody na zawarcie umowy, jeżeli wykonanie umowy mogłoby zagrażać bezpiecznemu lub prawidłowemu wykonywaniu obowiązków nałożonych ustawą na izbę.

7) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zm Ordynacji podatkowej.

Zasadną jest propozycja poprawki, która ujednocila przepisy Ordynacji podatkowej z Kodeksem postępowania karnego poprzez uwzględnienie kodeksowej instytucji „zawiadomienia o przestępstwie” (wyłudzeniu skarbowym), a nie „uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa” (wyłudzenia skarbowego). Ta ostanía jest bowiem przesłanką do wszczęcia śledztwa na podstawie zawiadomienia (zob. art. 303 Kodeksu postępowania karnego). Innymi słowy należy uwzględnić, że – w postępowaniu karnym – ocena czy podejrzenie popełnienia przestępstwa (wyłudzenia skarbowego) jest uzasadnione należy do organu prowadzącego śledztwo, a nie do Szefa KAS.

Propozycja poprawki:

– w art. 4 w pkt 3, w art. 119zm w ust. 1 wyrazy „o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia wyłudzenia skarbowego” zastępuje się wyrazami „o wyłudzeniu skarbowym”;

8) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zn § 1–3 i art. 119zo § 7 Ordynacji podatkowej.

Szef Krajowej Administracji Skarbowej dokonuje analizy ryzyka wykorzystywania działalności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi, uwzględniając **wskaźnik ryzyka** ustalany przez izbę rozrachunkową w systemie teleinformatycznym (STIR) na podstawie opracowanych przez izbę rozliczeniową algorytmów (art. 119zn § 1).

Izba rozliczeniowa przy opracowywaniu algorytmów uwzględnia najlepsze praktyki sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie przeciwdziałania wykorzystywaniu ich działalności do przestępstw oraz przestępstw skarbowych, a także wskazane w ustawie kryteria: ekonomiczne (ocena otoczenia gospodarczego przedsiębiorcy), geograficzne (transakcje z podmiotami z państw o wysokim zagrożeniu wyłudzeń), przedmiotowe (prowadzenie działalności wysokiego ryzyka

wyłudzeń), behawioralne (nietypowe zachowania przedsiębiorcy) i powiązań (z podmiotami co do których istnieje ryzyko, że uczestniczą w działaniach przestępczych) (art. 119n § 2 i 3).

Jeśli z przeprowadzanej przez Szefa KAS analizy ryzyka (w szczególności przeprowadzonej w oparciu o wskaźnik ryzyka – zob. art. 119zn § 1) wynika, że podmiot kwalifikowany może wykorzystywać działalność banków lub spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi, Szef Kas może dokonać blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego (art. 119zv). Analiza ryzyka może także prowadzić (choć nie wynika to już wprost z przepisów) do innych działań istotnie wpływających na sytuację prawno-podatkową podników (np. niewpisanie lub wykreślenie z rejestru VAT – zob. art. 96 ustawy VAT).

Ocena powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że istotna ingerencja w konstytucyjne prawa i wolności podatników (prawo własności, swoboda prowadzenia działalności gospodarczej) będzie miała miejsce na podstawie nieostrych kryteriów: najlepszych praktyk sektora bankowego i SKOK oraz kryteriów ekonomicznych, geograficznych, przedmiotowych, behawioralnych i powiązań. Kryteria te będą wypełniane nie działaniem organów podatkowych, a „decyzją” podmiotu prywatnego – izby rozrachunkowej, której państwo powierzyło zadanie ustalenia wskaźnika ryzyka, w oparciu o opracowane przez nią algorytmy. Co istotne informacje o wskaźniku ryzyka nie będą udostępniane podmiotowi kwalifikowanemu (art. 119zo § 7). Podmiot, którego rachunek zostanie zablokowany nie pozna więc w istocie przesłanek, które zdecydowały o takiej blokadzie, co może wpłynąć na skuteczność skargi na postanowienie o blokadzie.

Powyższe rozwiązania mogą budzić wątpliwości, co do zgodności z następującymi przepisami Konstytucji: art. 2 (wynikająca z zasady demokratycznego państwa prawa i zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie praw zasada określoności przepisów), art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3 (ograniczenie zasady swobody prowadzenia działalności gospodarczej, art. 64 w zw. z art. 31 ust. 2 (ograniczenie prawa własności) oraz z art. 45 i art. 77 ust. 2 (prawo do sądu).

9) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zo § 1 Ordynacji podatkowej.

Zgodnie z art. 119zo § 1 pkt 2 izba rozliczeniowa przekazuje (między innymi) informacje o wskaźniku ryzyka niezwłocznie po jego otrzymaniu, nie rzadziej niż raz dziennie, bankom i SKOK-om, w przypadku o którym mowa w § 3 tego przepisu, chyba że

wskaźnik ryzyka i istotność wpływu na wskaźnik ryzyka poszczególnych kryteriów uwzględnianych przy jego ustalaniu nie uległy zmianie.

„Przypadek, o którym mowa w § 3” dotyczy otwierania rachunku podmiotu kwalifikowanego przez inny bank lub SKOK. Stąd, w tym wypadku zastrzeżenie, „chyba że wskaźnik ryzyka i istotność wpływu na wskaźnik ryzyka poszczególnych kryteriów uwzględnianych przy jego ustalaniu nie uległy zmianie” oraz przyjęcie, że wskaźnik przekazywany jest „niezwłocznie po jego ustaleniu” i „nie rzadziej niż raz dziennie” nie są intencją przepisu.

Propozycja poprawki:

– w art. 4 w pkt 3, w art. 119zo:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Izba rozliczeniowa przekazuje informacje o wskaźniku ryzyka:

1) niezwłocznie po jego ustaleniu, nie rzadziej niż raz dziennie:

a) Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej,

b) bankom i spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym – w zakresie rachunków podmiotów kwalifikowanych prowadzonych przez te banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe

– chyba że wskaźnik ryzyka i istotność wpływu na wskaźnik ryzyka poszczególnych kryteriów uwzględnianych przy jego ustalaniu nie uległy zmianie.

2) bankom i spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym w przypadku, o którym mowa w § 3.”

b) po § 1 dodaje się § ... w brzmieniu:

„§ Izba rozliczeniowa przekazuje informacje o wskaźniku ryzyka wyłącznie podmiotom, o których mowa w § 1.”;

10) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zo § 4 i 5 Ordynacji podatkowej.

Wyjaśnienia wymaga wzajemna relacja pomiędzy przepisem art. 119zo § 4 a art. 119zo § 5.

Zgodnie z § 4 banki i SKOK-i mogą wykorzystywać informacje o wskaźniku ryzyka wyłącznie w celu wykonywania uprawnień i obowiązków, o których mowa w ustawie.

Jednocześnie zgodnie § 5 przepis § 4 nie ogranicza uprawnień do wykorzystywania w innych obszarach działalności banków i SKOK-ów rezultatów procedur dotyczących wykonywania uprawnień lub obowiązków, o których mowa w ustawie.

Wydaje się, że przepis § 5 może być zbędny. Jeśli bank lub SKOK nie będą wykorzystywać informacji o wskaźniku ryzyka w „innych obszarach ich działalności” to (po prostu) nie naruszają § 4. Jeśli natomiast przyjąć, że bank lub SKOK na podstawie § 5 miałyby prawo do wykorzystywania informacji o wskaźniku ryzyka „w innych obszarach działalności” to pomiędzy § 4 i § 5 dochodziłoby do sprzeczności.

11) art. 4 pkt 3 noweli, dział IIIB rozdział 3 „Blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego” Ordynacji podatkowej.

Przepisy ustawy umożliwiają dokonanie blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego i tym samym stanowią ingerencję w konstytucyjne: zasadę swobody prowadzenia działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji) oraz zasadę poszanowania prawa własności (art. 64 Konstytucji). Taka ingerencja – mająca na celu zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa, poprzez zapobieżenie wyłudzeniom skarbowym może znaleźć konstytucyjne uzasadnienie. Przepisy te należy jednak skonfrontować z zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) oraz zasadą dostatecznej określoności przepisów (art. 2 Konstytucji). Od postanowienia dotyczącego blokady rachunku należy też zagwarantować możliwość wniesienia skutecznego zaskarżenia do sądu (art. 45 i art. 77 ust. 2 Konstytucji).

1. Pierwszą wątpliwość budzi oparcie postanowienia o blokadzie rachunku na wynikach analizy ryzyka, która to analiza opiera się z kolei na nieostrych i niejawnych kryteriach wskaźnika ryzyka – zob. pkt 8 opinii.

2. Kolejne wątpliwości budzić może dalsza część przepisów opisujących przesłanki podjęcia decyzji o blokadzie. Zgodnie z art. 119zv § 1 Szef KAS może wydać postanowienie o blokadzie rachunku podmiotu kwalifikowanego jeżeli posiadane informacje (w szczególności wyniki analizy ryzyka) wskazują, że podmiot kwalifikowany może wykorzystywać działalność banków lub SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi lub do czynności zmierzających do wyłudzenia skarbowego, a blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego jest konieczna, aby temu przeciwdziałać. Do blokady rachunku wystarczy więc, aby z analizy ryzyka wynikała sama potencjalna możliwość wyłudzeń skarbowych (podmiot „może” wykorzystywać, a nie wykorzystuje).

Przesłanka ta wydaje się być zbyt ogólna i ocenna w zastosowaniu tak rygorystycznego środka.

3. Możliwą jest blokada rachunku, którego podmiot kwalifikowany jest współposiadaczem. Możliwości swobodnego dysponowania środkami pozbawiony więc będzie podmiot trzeci (art. 119zv § 5).

4. W przypadku dokonania blokady rachunku na okres nie dłuższy niż 72 godziny, ustawa przewiduje, że Szef KAS niezwłocznie po dokonaniu blokady, doręcza podmiotowi kwalifikowanemu postanowienie o blokadzie (art. 119zv § 6).

Rozważyć należy, po pierwsze, czy stosownej informacji o blokadzie rachunku, nie powinien także „automatycznie” udzielać sam bank. Doręczenie postanowienia przez organ, choć bez wątpienia zasadne, może nie zapobiec sytuacji, w której o ograniczeniu w korzystaniu ze środków na rachunku, podmiot prowadzący działalność dowie się np. w trakcie dokonywania transakcji.

Po drugie, ustawa zakłada że po „pierwszej” blokadzie rachunku (na okres do 72godzin) Szef KAS może, w drodze postanowienia, przedłużyć termin blokady do 3 miesięcy (art. 119zv § 1), w przedłużonym okresie blokady może zmienić zakres blokady rachunku lub uchylić blokadę (art. 119zv § 5). Szef KAS może też ograniczyć zakres „pierwszej” blokady rachunku bądź ją uchylić (119zv § 7).

Ustawa nie przewiduje przepisu stanowiącego o niezwłocznym przesłaniu tych postanowień podmiotowi kwalifikowanemu, co ocenić należy negatywnie.

5. Ustawa formułuje przesłanki dokonania pierwszej blokady rachunku (art. 119zv § 1), przedłużenia blokady rachunku (art. 119zv § 1) oraz przesłanki uchylenia blokady (art. 119zv § 7 pkt 2 i art. 119zv § 5). Nie zapobiega to jednak swobodnemu uznaniu organu (Szefa KAS)co do zakresu blokady. Zgodnie z art. 119zv § 7 pkt 1 Szef KAS może ograniczyć zakres „pierwszej” blokady rachunku. Zgodnie z art. 119zv § 2 pkt 2 w postanowieniu o przedłużeniu terminu blokady Szef KAS wskazuje zakres blokady. Tak wskazany zakres blokady może też być zmieniony na podstawie art. 119zv § 5 pkt 1. Przepisy te nie formułują żadnych przesłanek, którymi powinien kierować się organ wydając stosowne postanowienie. Takie rozwiązanie należy ocenić negatywnie.

6. Ustawa formułuje przesłanki dokonania pierwszej blokady rachunku (art. 119zv § 1), przedłużenia blokady rachunku (art. 119zv § 1) oraz przesłanki uchylenia blokady (art. 119zv

§ 7 pkt 2 i art. 119zw § 5). Nie zapobiega to jednak swobodnemu uznaniu organu (Szefa KAS)co do zakresu blokady. Zgodnie z art. 119zv § 7 pkt 1 Szef KAS może ograniczyć zakres „pierwszej” blokady rachunku. Zgodnie z art. 119zw § 2 pkt 2 w postanowieniu o przedłużeniu terminu blokady Szef KAS wskazuje zakres blokady. Tak wskazany zakres blokady może też być zmieniony na podstawie art. 119zw § 5 pkt 1. Przepisy te nie formułują żadnych przesłanek, którymi powinien kierować się organ wydając stosowne postanowienie. Takie rozwiązanie należy ocenić negatywnie.

7. Zgodnie z art. 119zzb § 5 przepisy Prawa postępowaniu przed sądami administracyjnymi stosuje się do skarg na postanowienia, o których mowa w:

- 1) art. 119zv § 1 – postanowienie o pierwszej blokadzie rachunku (do 72 godzin),
- 2) art. 119zw § 1 – postanowienie o przedłużeniu terminu blokady (do 3 miesięcy),
- 3) art. 119zza § 1 – postanowienie o zwolnieniu środków z zablokowanego rachunku na zapłatę zaległości podatkowej lub celnej.

Przepis art. 119zzb § 5 **pomija możliwość zaskarżenia:**

- 1) postanowienia o ograniczeniu lub uchyleniu blokady rachunku (art. 119zv § 7),
- 2) postanowienia o zmianie zakresu blokady lub uchyleniu blokady rachunku (art. 119zw § 5),
- 3) postanowienia o wyrażeniu zgody na wypłatę środków na bieżące wynagrodzenia i zasądzone alimenty (art. 119zy § 1),
- 4) postanowienia o wyrażeniu zgody na zapłatę zobowiązania podatkowego lub należności celnej przed terminem płatności (art. 119zz § 1).

Powyższe rozwiązanie, jako ograniczające prawo do sądu, może budzić wątpliwości co do zgodności z art. 45 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. W szczególności zauważyć należy, że podmiot kwalifikowany będzie mógł zaskarżyć postanowienie o przedłużeniu blokady, w którym Szef KAS, określa zakres blokady. Nie będzie mógł zaś zaskarżyć postanowienia, które (następnie) poszerzyło zakres blokady.

Propozycja poprawki:

– w art. 4 w pkt 3, w art. 119zzb § 5 wyrazy „w art. 119zv § 1, art. 119zw § 1 i art. 119zza § 1” zastępuje się wyrazami „art. 119zv § 1 i 7, art. 119zw § 1 i 5, art. 119zy § 1, art. 119zz § 1 i art. 119zza § 1”;

8. Wyjaśnienia wymaga też odstąpienie przez ustawodawcę (w przeciwieństwie do przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz

ustawy – Prawo bankowe przewidujących podobną instytucję blokady środków na rachunku bankowym) od instytucji zażalenia do sądu powszechnego na decyzje w przedmiocie blokady i „zastąpienie” zażalenia skargą do sądu administracyjnego, co wiąże się z mniejszymi gwarancjami procesowymi dla strony postępowania.

12) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zb § 2 Ordynacji podatkowej.

„Pierwsze” postanowienie o blokadzie rachunku podmiotu kwalifikowanego może obejmować okres nie dłuższy niż 72 godziny (art. 119zv § 1).

Na postanowienie przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniesienie wniosku nie wstrzymuje wykonania postanowienia, a sam wniosek rozpatrywany jest nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku (art. 119zbb § 1 i 2).

Powyżej określone terminy sprawiają więc, że wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy może zostać rozpatrzony już po zwolnieniu blokady rachunku.

Takie rozwiązanie należy ocenić negatywnie.

13) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zbc Ordynacji podatkowej.

Przepis art. 119zbc § 1 wymienia przypadki, w których upada blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego. Przepis § 2 tego artykułu zakłada, że bank lub SKOK w takich przypadkach uchylają blokadę rachunku.

Przepis ten rodzi dwojakiego rodzaju wątpliwości.

Po pierwsze, niejasnym jest § 1 pkt 2, zgodnie z którym blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego upada z dniem otrzymania przez bank lub SKOK żądania, o którym mowa w art. 119zv § 3 pkt 1 (żądania blokady), przekazanego po wydaniu postanowienia, o którym mowa w art. 119zv § 7 pkt 2 (stwierdzającego, że ustała przesłanka blokady).

Po drugie, jeśli przyjąć, że intencją przepisu § 1 pkt 2 było, aby objął on przypadek, zgodnie z którym Szef KAS zawiadamia o ustaniu przesłanki blokady rachunku, to powinien on objąć nie tylko uchylenie „pierwszej” blokady rachunku (art. 119zv § 8 w zw. z § 3) ale także uchylenie „drugiej” blokady rachunku (art. 119zw 6 w zw. z § 3). Stąd wskazane powinno być uzupełnienie przepisu.

14) art. 4 pkt 3 noweli, art. 119zzd Ordynacji podatkowej.

Wątpliwość budzi charakter przepisu art. 119zzd, zgodnie z którym dokonanie przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego lub zmiany jej zakresu zgodnie z żądaniami Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, o których mowa w niniejszym rozdziale, nie powoduje odpowiedzialności dyscyplinarnej, cywilnej, karnej ani innej określonej odrębnymi przepisami.

Jeśli przepis ten ma zwalniać bank lub SKOK z odpowiedzialności za wykonanie postanowienia blokady rachunku na żądanie szefa KAS to uznać go należy za normatywnie zbędny. Bank i SKOK ma obowiązek wykonania polecenia blokady (sankcjonowany stosownymi karami pieniężnymi) i trudno w tym przypadku zakładać jakkolwiek odpowiedzialność banku (SKOK-u) za działanie nakazane przepisami prawa – bez względu, czy taką normę wyartykułuje się w stosownym przepisie, czy też nie.

Jeśli pomimo to poszukiwać wartości normatywnej w powyższym przepisie (wychodząc z założenia, że racjonalny ustawodawca nie zamieszcza w ustawie postanowień zbędnych, w których nie formułuje norm postępowania) to można dojść do wniosku, że przepis ten zwalnia od odpowiedzialności organy państwa np. od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone wskutek przekroczenia kompetencji przez Szefa KAS (wydania niezgodnego z prawem postanowienia o blokadzie rachunku). To ostatnia interpretacja, choć nie wydaje się adekwatna do zamiaru projektodawców, może wynikać z art. 119zzd. Przepis ten nie stanowi bowiem, że odpowiedzialności nie ponoszą banki lub SKOK-i, a że dokonanie przez bank lub SKOK blokady, zgodnie z żądaniem Szefa Kas nie rodzi odpowiedzialności. Innymi słowy nie zwalnia od odpowiedzialności konkretnych podmiotów, a wskazuje na sam fakt dokonania blokady.

Propozycja poprawki:

– w art. 4 w pkt 3, *skreśla się art. 119zzd;*

15) art. 4 pkt 9 noweli, Dział IIIB rozdział 5, „Kary pieniężne” Ordynacji podatkowej.

Przepisy o karach pieniężnych za niedopełnienie obowiązków określonych opiniowaną ustawą (o odpowiedzialności administracyjnej) przewidują miarkowanie kary (w wysokości nie większej niż 1 000 000 zł). Zgodnie z § 81a Zasad techniki prawodawczej w przypadku gdy przepis o karze pieniężnej wyznacza granice wysokości tej kary, określa się także

przesłanki, którymi powinien kierować się podmiot uprawniony do nałożenia kary pieniężnej, ustalając jej wysokość. Do kary administracyjnej wymierzanej na podstawie Ordynacji podatkowej, w związku z art. 3 § 1 pkt 2 Kpa, nie zastosuje się części ogólnej związanej z wymiarem kar administracyjnych, uregulowanej w Kodeksie postępowania administracyjnego. Stąd rozważyć można uzupełnienie przepisów.

16) art. 8 pkt 1 lit. a i b noweli, art. 96 ust. 4a pkt 5 i ust. 9 pkt 5 ustawy o podatku od towarów i usług.

Opiniowana ustawa wprowadza do ustawy VAT nową przesłankę niedokonania rejestracji podatnika jako podatnika VAT oraz wykreślenia z rejestru podatników VAT, bez konieczności informowania o tym podatnika – jeśli z posiadanych przez organ informacji wynika, że podatnik może prowadzić działania z zamiarem wykorzystania działalności banków lub SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi (art. 96 ust. 4a pkt 5 oraz ust. 9 pkt 5 ustawy VAT).

Przepisy te budzą następujące wątpliwości.

Po pierwsze, przesłance „możliwości prowadzenia działania z zamiarem wykorzystania działalności banków lub SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi” można postawić zarzut niedostatecznej określoności. Należy pamiętać, że od zarejestrowania podatnika jako podatnika VAT zależy możliwość prowadzenia przez niego działalności. Stąd tak daleka ingerencja w wolność podejmowania działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji) powinna być wyjątkowo precyzyjna i jednoznaczna.

Po drugie, wątpliwość budzi art. 96 ust. 9j. Przepis ten odwraca ciężar dowodu stanowiąc, że naczelnik urzędu skarbowego przywraca zarejestrowanie podatnika jako podatnika VAT bez konieczności składania zgłoszenia rejestracyjnego, jeżeli to podatnik udowodni, że prowadzone przez niego działania nie są realizowane z zamiarem wykorzystania działalności banków lub SKOK-ów do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi.

Po trzecie, wydanie rozstrzygnięcia o niezarejestrowaniu podatnika bądź wykreśleniu go z rejestru „bez konieczności zawiadamiania o tym podatnika” każe zadać pytanie zarówno o formę dokonania rozstrzygnięcia (decyzja, postanowienie, czynność materialno-techniczna), jak i przede wszystkim o samą możliwość dowiedzenia się podatnika o takim

rozstrzygnięciu i tym samym o możliwość zaskarżenia rozstrzygnięcia (art. 45 Konstytucji i prawo do sądu). Brak rejestracji oraz wykreślenie z rejestru rozstrzyga o prawach i obowiązkach podatnika (o jego statusie w podatku od towarów i usług). Jako rozstrzygnięcie co do istoty sprawy powinno zostać uzewnętrznione w formie zapewniającej podatnikowi (podmiotowi wnioskującemu o zarejestrowanie) należyłą ochronę przed błędnymi rozstrzygnięciami organów podatkowych. Tym samym powinno zostać dokonane w formie decyzji organu podatkowego i być doreczone w trybie przewidzianym przez przepisy Ordynacji podatkowej.

Przy ocenie proporcjonalności powyższych rozwiązań (związanych z odmową wpisu lub wykreśleniem z rejestru) jako ograniczających swobodę podejmowania działalności gospodarczej należy też pamiętać, że pomyłka organu co do samej przesłanki odmowy wpisu lub wykreślenia z rejestru, a także brak możliwości należytego skorygowania tego rozstrzygnięcia w postępowaniu odwoławczym wpływa także na renomę podatnika i jego ewentualną przyszłą działalność jako przedsiębiorcy. Zgodnie bowiem z art. 96b ustawy o VAT Szef KAS prowadzi, powszechnie dostępny, wykaz podmiotów, w odniesieniu do których naczelnik urzędu skarbowego nie dokonał rejestracji zgodnie z art. 96 ust. 4a albo które zostały wykreślone przez naczelnika urzędu skarbowego z rejestru jako podatnicy VAT zgodnie z art. 96 ust. 9 albo 9a ustawy.

17) art. 26 ust. 1 noweli.

Przepisy art. 26 utrzymują czasowo w mocy dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie zmienianych upoważnień art. 82 § 7 pkt 2 Ordynacji podatkowej oraz art. 148 ust. 2 ustawy o KAS. Jednocześnie art. 26 przewiduje, że dotychczasowe rozporządzenia mogą być zmieniane.

W przypadku upoważnienia z art. 82 § 7 Ordynacji można dojść do wniosku, że pomimo zmiany brzmienia przepisu, nie zmieniła się jego treść (zob. § 32 ust. 2 Zasad techniki prawodawczej). Stąd rozporządzenie wydane na jego podstawie nie upadnie, nawet w braku stosownego przepisu przejściowego. Niezależnie jednak od tej uwagi, jeśli już ustawodawca zdecydował się na wyraźne utrzymanie w mocy rozporządzenia wydanego na podstawie art. 82 § 7 Ordynacji (i rozporządzenia wydanego na podstawie art. 148 ust. 2 ustawy KAS) to powinien uczynić to w poprawnej legislacyjnie formule.

Po pierwsze, nowelizacja aktu wykonawczego zachowanego czasowo w mocy jest możliwa tylko wówczas, gdy ustawa wyraźnie przewiduje taką możliwość (zob. § 34 Zasad

techniki prawodawczej). W takim wypadku, aby uczynić zadość wymaganiom zupełności upoważnienia, należy co najmniej wskazać przepisy na podstawie, których możliwe będzie znowelizowanie czasowo utrzymanego aktu. Jednoznaczne określenie przepisu upoważniającego jest bowiem warunkiem jego konstytucyjności (zob. art. 92 Konstytucji i § 63 Zasad techniki prawodawczej).

Przepisy art. 26 nie rozstrzygają w szczególności, czy podstawą zmiany będą dotychczasowe (nieznowelizowane) przepisy, czy też przepisy zmienione (znowelizowane). W celu określenia granic upoważnienia, do zmiany czasowo utrzymanych w mocy rozporządzeń, powinno się odesłać (co najmniej) do nowego lub dotychczasowego brzmienia zmienianych upoważnień.

Po drugie, na podstawie art. 82 § 7 pkt 1 i 2 Ordynacji podatkowej wydane zostało jedno rozporządzenie. Stąd przepis czasowo utrzymujący w mocy dotychczasowe rozporządzenie powinien uwzględniać całą podstawę do jego wydania.

Propozycja poprawki:

– w art. 26:

a) w ust. 1:

- wyrazy „art. 82 § 7 pkt 2” zastępuje się wyrazami „art. 82 § 7”,
- na końcu dodaje się wyrazy „na podstawie art. 82 § 7 ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”,

b) w ust. 2 na końcu dodaje się wyrazy „na podstawie art. 148 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 13, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”,

18) art. 27 noweli.

Wskazana powinna być korekta przepisu określającego termin wejścia w życie ustawy.

Do odrębnego terminu wejścia w życie (w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy) została wskazana zmiana dokonana w art. 13 pkt 19 opiniowanej ustawy, czyli zmiana art. 177 ust. 1 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej. Zmiana ta jest konsekwencją dodania do ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej nowego art. 127a. Ten ostatni ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Stąd także art. 13 pkt 19 opiniowanej ustawy powinien wejść w życie w zasadniczym terminie wejścia w życie ustawy, a nie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Propozycja poprawki:

– w art. 27 w pkt 1 wyrazy „art. 13 pkt 18–20” zastępuje się wyrazami „art. 13 pkt 18 i 20”;

Rozważyć też można wyodrębnienie do wejścia w życie w terminie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy wszystkich przepisów przejściowych związanych z wchodzącymi w życie w tym dniu przepisami dotyczącymi blokady rachunków podmiotów kwalifikowanych, czyli obok już wyodrębnionego art. 24 ust. 2 pkt 2, także art. 19 i art. 23 opiniowanej ustawy.

Szymon Giderewicz

Główny legislator